

Zaključna sporočila projekta Skupaj za zdravje, Delovni sklop otroci in mladostniki

Temelji dolgoročnega zdravja posameznika pričnejo oblikovati že pred rojstvom in se nadgrajujejo v najzgodnejših letih življenja. Zato so kakovostni, z dokazi podprti presejalni in preventivni programi, programi promocije ter varovanja zdravja nosečnic, otrok in mladostnikov, ki so v največji možni meri prilagojeni potrebam uporabnic in uporabnikov, izjemnega pomena za krepitev zdravja populacije ter zmanjševanje neenakosti v zdravju. S posodobljenimi vsebinami in načinom izvajanja želimo vsem otrokom, mladostnicam in mladostnikom, njihovim staršem ter bodočim staršem zagotoviti dostop do kakovostnih preventivnih zdravstvenih storitev. S tem želimo prispevati k čim boljšemu zdravju danes za jutri.

S posodobljenimi vsebinami in načinom izvajanja **Priprave na porod in starševstvo** želimo vsem bodočim staršem zagotoviti dostop do kakovostnih in preverjenih informacije ter veščin. Tako želimo prispevati k čim boljšemu zdravju nosečnic, dojenčkov ter celotne novonastale družine. Posodobili smo vsebine in način izvajanja preventivnih aktivnosti v porodnišnici ob rojstvu otroka in preventivne **obiske, ki jih patronažne medicinske sestre izvajajo na domu** otročnice in novorojenčka in s tem nudijo mladi družini zelo pomembno oporo. S posodobljenim programom in novo stopnjevano intervencijo se želimo prilagajati spremembam, ki so nastale zaradi krajšanja ležalne dobe v porodnišnicah, kar je povzročilo, da se danes patronažne medicinske sestre srečujejo z drugačnimi težavami otročnic in novorojenčkov.

Temelj dobrega primarnega zdravstvenega varstva je **preventivni program za dojenčke, predšolske otroke, šolarje in dijake**. Vse vsebine programa, tako pregledov kot zdravstveno vzgojnega svetovanja, tako individualnih kot skupinskih oblik dela, smo preverili, preventivne preglede smiselno umestili glede na rast in razvoj otroka in jih racionalno načrtali z opustitvijo nekaterih obiskov. Posodobili smo vsebine vzgoje za zdravje, ki pomembno prispevajo k osveščenosti in pridobivanju veščin za zdrav življenjski slog. Obravnavali smo vsa presejalna testiranja, laboratorijske preiskave, meritve, zajem podatkov s ciljno anamnezo in uporabo vprašalnikov in vsebine kliničnega pregleda.

Preventivni program za dojenčke smo dopolnili z novostjo 'šolo za že starše' **Nasveti in pogovori o dojenčku**. Novost je bila v pilotnih okoljih zelo dobro sprejeta.

Naslovili smo pomemben **javnozdravstveni problem čezmerne telesne teže in debelosti** med otroki in mladostniki in opredelili zajem podatkov z vprašalniki, meritvami in povezavo s športno-vzgojnim kartonom za opredelitev kliničnega stanja. Gre za v otroka usmerjeno skrb za zdravo telesno težo in telesno dejavnost v partnerstvu s starši in šolo oz. vrtcem in stopenjsko obravnavo na primarni ravni. Na tem področju smo načrtali individualne in skupinske ukrepe, ki jih želimo v prihodnje nadgraditi in povezati s podpornim okoljem in aktivnostmi v šoli in lokalni skupnosti.

Pomemben cilj projekta je zmanjševanje neenakosti v zdravju. Priseljeni sodijo med ogrožene skupine za slabše zdravstvene izide, še posebej ker ne poznajo zdravstvenega sistema v državi in imajo zaradi neznanja jezika težave pri pridobivanju informacij in komunikaciji z zdravstvenim osebjem. Zato smo pripravili gradivo z osnovnimi informacijami o delovanju sistema zdravstvenega varstva v Sloveniji ter informacijami o zdravem načinu življenja v nosečnosti v različnih jezikih.

Z novim programom **delavnic za osipnike** smo neposredno naslovili povečevanje vključenosti ciljne populacije v preventivni program in zmanjševanje neenakosti v zdravju. Razvili smo model sodelovanja med mentorji v programih socialne vključenosti, izvajalci zdravstvenega varstva in strokovnjaki javnega zdravja.

Vsak kakovosten preventivni program potrebuje upravljanje, strokovno vodenje, redno posodabljanje in dopolnjevanje v skladu z novimi dognanji. Za učinkovito upravljanje je nujno spremljanje izvajanja programa ter zdravstvenega stanja v populaciji z modernim informacijskim sistemom. Tudi za povečevanje vključenosti ciljne populacije je to informacijski sistem velikega pomena. Če želimo resnično zagotoviti enako dostopnost, je nujno potrebno omogočiti aktivno delovanje za vključevanje neodzivnikov v vseh starostih, od sistematičnega obveščanja patronažnih služb o odpustu otročnice in novorojenčka iz porodnišnice, do spremljanja vključenosti predšolskih otrok in šolarjev v preventivni program. Posebej moramo biti pozorni na ranljive skupine otrok in mladostnikov in jih vključevati v preventivno varstvo.

Kaj nam je prineslo sodelovanje v projektu? V partnerstvo smo povezali vse deležnike, segli čez meje zdravstvenega varstva v resorje ključne za zdravje otrok. Osemdeset zunanjih sodelavcev, štirideset sodelavcev z NIJZ, petnajst strok, pomembni odločevalci, prizadevni sodelavci vključeni v pilotno testiranje, mentorji, učiteljice, vzgojiteljice, mladinski delavci in tisti, ki jim je preventivni program namenjen: otroci, mladostnice, mladostniki, starši, bodoči starši, vsi smo se povezali **skupaj za zdravje**. Veseli nas, da se odpirajo nove priložnosti za naše delovanje in doseganje skupnih ciljev.